



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio I. Discutitur opinio & rationes Adolphis Scribonij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Excus
liber Co
loniz
Gymni
cum an
no 1568.
Defensio
probe a
que frigi
da &c.

gant Nouatores: hanc esse suorum com-
munem opinionem, à qua in iudicijs
non tam temere deberent recedere.
Postea prodijt libellus cuiusdam Iure-
consulti: qui, ex Catholicis vnus & so-
lus, hucusque (quod sciam) scriptis
hunc iudicium abusum defendere cona-
retur. Res magni est momenti: & pro-
inde diligenter, non obiter tractanda
& disquirenda veritas, non verborum
copia, sed rationum momenti. sit
ergo.

QVÆSTIO V.

De proba (vt vocant) aque frigida,
qua strigib. explorandis in Germania
quidam vtuntur.

SECTIO I.

Discutitur opinio & rationes
Adolphi Scribonij.



ILH. Adolphus Scribonius,
huius sententiæ, & praxis iu-
diciariæ acerrimus defensor,
conatur eam stabilire ratio-
nib. partim physicis, partim hyperphy-
sicis, ad physicam enim pertinet, quod
dicit de dæmonis leuitate, sagarum pō-
dus super aquas sustinente: ad Theolo-
giam vero, quod de odio & antipathia
aquæ ac lagarum. Sed vt hoc commodi-
intelligatur, accipite dicta illius, vt sunt
à Richio a representata: cui & alij ea
referentes, hac in re, consentiunt: b non
ea contraho etsi possim facile, ne quis
me calumniari suspicetur. Dicit ergo
ille, hanc supernationem Sagarū pro-
uenire ex Satânica leuitate, vt causa ef-
ficiēte. Satanam enim esse natura le-
uissimum, vt pote plus de aëre, quam
de aqua participantem, & ideo posse
illas sustentare super aquis: duobus

A modis, vel se supponendo sagis, & eas
quali dorso eleuando: vel etiam se ijs
vniendo, & toti illarum corpori, oc-
cupatione & possessione quadam, in-
fundendo: non quidem hypostatica
vnione, aut mixtione physica intrinse-
cè coadunando; sed leuitate sibi connata
illis quodammodo, per præsentiam
suam, data & quasi communicata. *cacodæ-
mon ergo (inquit) substantialiter in sagis
diffusus, eas retinet, quantum scilicet ad ip-
sum spiritum, qui sine sua essentia eas inha-
bitat, non quantum ad substantiam partium
corporis sagarum. Leuitas ergo ea non est,
quæ à forma corporis immediatè prouenit:
sed aduentitia, externa, & aliunde acce-
pta.*

B Hæc ille, vt obscure, sic sane men-
dosè. Obscurissimè: quia vel hoc tantū
vult: sagas à dæmone sustentari, præ-
rogatiua leuitatis. quæ ex aerea natura
in eo vim habet aquis emergendi: idq;
subingresso corpus dæmone, vt solet
subingredi energumenas: tuncque illas
emergere more vtrium inflatorū: vel,
si hoc non vult, certe fallitatem sen-
tentia non intellectæ his inuolucris ver-
borum perperam coaggregatorum con-
textit & obruit. Mendosè vero, quia v-
terque modus ille supponit dæmonem
aereum habere corpus: quod alibi re-
futatum. igneum potius haberet, &
sic ab aqua extingueretur, vel aquam,
excalesceret, & ebullire cogeret: quæ
ambo experientia, & rectæ rationi re-
pugnant:

D Illa etiam secum pugnant: cacodæ-
monem substantialiter in sagis diffun-
di: & spiritum sine sua essentia eas in-
habitare. Quis etiam credat sagas om-
nes esse à dæmone possessas, vt sunt
arreptitij seu energumeni: & vt fuere
Gergezenorum fues? hoc ipsæ sagæ
negant, & experientia refellit. Si ob-
fudet, quomodo apparet foris illas ac-

cedens? an duobus tum est in locis? an vero exit & redit, cum lubet? possit credo: sed sic facere non credo. Deinde si hoc facit eius leuitas: cur cæteri energumeni non æque leues, cur subdunt in aquis? cur merfi porcorum illi greges; quia noluit eos sustinere? iam ergo non leuitas illa naturæ dæmonis, sed voluntas hoc operatur. Hoc verum est, & eo redit res, cum addit Scribonius: Satanam, vt Dei lictorem eas sustinere: & quia lictori non licet præscriptum iudicis excedere, ideo fieri, vt nec fontes mergere, nec in fontes sustentare dæmon queat: ne in fontes periclitentur, euadant fontes impunitæ. Sed hoc iam ad hyperphysicam refugium est, de quo statim. Contra illam leuitatem fortiter etiam vrget, quod grauitas & leuitas proprietates sunt rerum corporatarum: quare non magis conueniunt dæmoni, quàm animæ rationali. Sed audio, nescio quam spiritualem leuitatem. Si quia dæmon spirituali leuitate præditus est, hoc potest: certe & anima poterit, quæ ipsa quoque spiritualis tota, & proinde leuis tota; & tota in toto corpore, & in singulis corporis partibus substantialiterque diffusa, non inhabitat modo, sed informat etiam. Hoc vero non posse animam norunt, qui natate non norunt, & aquas aliquando ingressi. Si animæ leuitas hoc non potest: ratio clamat, nec dæmonem corpus ingressum posse, ratione suæ leuitatis. si sustinet, sustinere: quia corporea illa mole potentior eam loco potest mouere, vt doctum libro secundo.

Confugit tandem Scribon. ad Dei voluntatem & prædestinationem: *Quid, si, inquit, dicerem Deum ipsum sagarum, quas scilicet vere reas norit, cor-*

A pora singulari quadam & specifica leuitate induere, quam superficie aquarum ferantur? inde certe non sequeretur, Deum ab operibus creationis non cessasse. Ita enim prædisponere potuit, vt si qua saga futura sint, speciali quodam modo in aquis nequam submergi debeant. Vtrum vero hoc omnipotentia diuina contrarium esse dicetur? Vtrum etiam voluntati, quia non expresse significatum est in sacri literis? minime.

B Nos vero illud fatemur Deum posse cum lubet dubitamus an vnquam libuerit, indicia nulla inuenimus, cur credamus voluisse? multa habemus argumenta, quæ noluisse, & nolle doceant. ideo petimus probari, quam affirmant, Dei voluntatem: & experientiã, quam adducunt testem, vt fallacem non semel, mox refutabimus. Quæ vero de noua creatione addit, non extra chorum modo sunt saltantis, sed etiam delirantis, quid enim ad rem illa?

C Addit, Aquam ipsam sagas in se ferre non posse. cur putas? quia (inquit) Deus Opt. Max. suo prudentissimo iustissimoque iudicio ab omnibus inde seculis elementum aqua prædestinauit salutaris hominis lauacro, vt qui à peccatis abluendi essent, & Christi Ecclesia imitandi, huius baptismate vrerentur, & per hoc medium noui homines facti, quia per riuum in Christi regnum ingrederemur, qui prius reiecti fueramus. Quandoquidem, inquam Vatiniano quodam odio eas accusat, & reijcit: vt si maxime pro viribus tentent, non tamen submergi possint.

D E Ecce iam (Lector) non à dæmone petitam causam efficientem, sed ab aqua natura. Quia insitum illi odium in maleficas, insitum autem ab auctore naturæ: qui cum aquas creabat, iam mente cunctorum prælcia statuerat aquas fore salutis nostræ instrumentum.

itaque

itaque in seuit odium aquis, illarum, quæ salutis & luxæ aliorum osiores, & vexatrices. Sic enim mox explicat. Et quodnam (ait) est illud odium? aqua Deo placuerunt, quibus vsurpatis peccata hominum ablueret, atque purgaret: in baptisinate Christo Dei filio nomina nostra primum damus, & eius albo incorporamur, adeoque in ciuitatem Dei vt germani ciues recedimur: adeoque omnes, qui salui modo fieri volunt, sacra huic aqua baptisinali immergi ac purgari oportet: at saga spreto isto diuino lauacro: toti Trinitati, Deo Patri, Filio & Spiritui sancto, scientes volentes renunciant, & nihili Dei & creatoris opera, nihili ordinationes, & creaturas facientes, peccatores, & apostata omnium aliorum sunt pessime. Cum autem hoc scelere in toto mundo nullum scelestius vnquam defuiri aut reperiri possit, quid dubitem dicere? si saga non submergantur aquis, id fieri ob peculiarem istam antipathiam, videlicet quod elementum aqua nolit illas intra alueum suum recipere, sed omnino respuat, & omnibus modis fugiat: hunc scilicet in finem, vt peccatrices eius modi manifestentur. Nam & creatura inanimata seruiunt predicationi, & gloria nominis diuini: vt scilicet cæli, ita quoque elementa enarrant gloriam Dei, tum alias, tum in hoc: si peccatum & iniustitia ab illis reuelata puniatur. Aqua in baptisinate est sacramentum, est signum, est sigillum inini inter Deum & hominem baptizatum notii fæderis. Quid ni igitur eodem modo, signum aut indicium esse possit, dissoluti illius, & fracti iterum fæderis? Et hanc rationem siue causam facillime dixerim esse verissimam: vt si alia nulla admittenda esse videantur, vna tamen hac recipienda sit.

Haec tenus ille: in cuius verbis quædam sunt verissima, sed non aptè allata

A ad id probandum de quo ambigebatur. in quibus facile agnoscas spiritum illum, qui scripturæ testimonijs gaudet abuti, & semper summa vi adnifus, vt mendacio veritas ancilletur. Spirituales illas aquæ prærogatiuas, regenerationis ratione illi competentes agnoscimus, Catholici. Sed quid si dicerem cum Principibus nouatorum, quorum summam puto Marpurgi esse auctoritatem: prærogatiuam hanc aquæ singularem non esse: nonne corrueret huius antipathia fundamentum? At ecce Lutherus cum ab eo quæsitum fuisset: num, deficiente aqua liceat baptizare in lacte, aut cereuisia? principio quidem inopinata forte percussus interrogatione, hæsitans, dixit: id diuino iudicio committendum: recollecto post spiritu, & illo suo afflatu entheo, subiunxit: quicquid balnei nomine nuncupari posset, id censendum minime inceptam baptisimi materiam. Neque Martin. alter, Kemnitius ille, Leiseri oraculum, satis certò credidit, num elementum hoc aquæ necessariam baptisimo materiam præberet: hoc enim si Christo Domino affirmanti, b & Apostolis magistrum sequentibus, c credidisset: nunquam quæstiones illas: an hic vel ille liquor, sit naturalis & vera aqua, otiosas vocasset: d cum ijs, de necessitate aquæ ad baptismum siue de necessaria sacramenti huius materia, inquiratur. Nec etiam CALVINVS id credidit: qui apertissimam CHRISTI DOMINI locutionem Ioannes 3. allegorico sensu accepit: & per aquam, intelligi voluit, non elementum illud aquæ: sed ipsum SPIRITVM SANCTVM, qui dicatur aqua, eo quod animos nostros abluat: quia sine baptisimo saluari hominem posse putauit: atque ita præiuit, clarumque

In colloqui cõu- uia, c. 17.

bloa. 3. v. 5
c Act. 8. v. 36. & Act. 10. v. 47.
Ephes. 5. v. 26.
d Examē Conc. Trid. c. 2. sess. 7.

signum

signum Anabaptistis fustulit ad gehennam. Sed nos hæc omnia Lutheri, Kemnitij, Caluini, deliria detestamur. viderit Scriboniustamen, quid illis sit responsurus, si hæc sua dogmata torqueant, in imaginariam antipathiam chimeram Habemus Catholici, Deo laus, habemus arietes fortiores. e Miramur interea, & Caluini strophas atque tropos: & Lutheri vecordiam iuxta ridemus, vt enim de hoc nunc loquar cum & lacte, & iusculo carniū siue herbarum, & vino, & similibus liquidis ablui possimus, negari non posset illa balneii vtiū præbere posse, & quo quidque ad abstergendum aptius: hoc etiam efficaciorē baptismo materiam præbiturum. an ergo id, quod Hebræi vocant, *aquam pedum*? pax auribus, & naribus sit, sordet, foetet que Luthero soli, eiusque delirium hoc proteruententi, tale lauerium, tale balneum contingat: sed ea lege, vt, pro honesta strigilecula, illi scopæ taxæ, quibus strigimenta deradantur, & amurca nitro cōdita, pro ceromate, adhibeantur: sicque stringatur toto enixè corpore, pumiceatur, leuigetur. nihil illo mundius, nihil bellius, nihil augiæ stabulis dignius inuenietur.

Quid ais Scriboni Vatiniānum aquæ in sagas odium est; an ergo aqua prædicatione? ideo enim irasci belluas & odisse negant Philosophi, quia ratione carent. Metaphoricum, inquires, odium intelligo: & quale in plantis cernimus, sed etiam talis in plantis amor, qui tamen in aqua, & alijs elementis nullus cernitur, nisi quædam ad locum suum, quoniam is ad eorum conseruationem putatur facere, propensio. Si sagas odit aqua, cæteros amet. vnde hoc probabis? fateris video naturalem hunc amorem non esse vllum nec odium sa-

A nē: sed vis supernaturalem hunc affectum esse. quæro, an eius sibi conscium elementum aquæ, an ignarum? non dices conscium. Quid enim absurdius? quia nec sensu quidem præditum, quanto minus cognitione? & hoc necessarium foret, vt sagas à cæteris discerneret, sed non discernis etiam, cum & hæreticos alios & hypocritas sic, Diui BERNARDI tempore, expuerit. Eius verba postea recitabo *ex serm. 66. in Cat. IGNARVM* est ergo, & sic mouetur à DEO. Nouone motu quoties sagas aquis iniicitur? non hoc satis explicat: & videtur velle semper hoc operari decretum DEI, ab eotempore, quo DEVS aquæ elementum creauit: & ex hoc DEI decreto semel sancito, vim hanc aquas accepisse, sicut herbæ nimirum vim illam sibi similis per semen producendi, lege illa primitiua, qua iussu Genesim primo. *Germinet herbam terram virentem & facientem semen, &c.* Nihil dubito, si hanc legem DEVS ab initio posuisset aquis, hanc illis in perpetuum vim competituram. Sed vt hoc credas à DEO factum, necesse sit alias adferri probationes, vel ex scripturis, vel ecclesiastica traditione. in re tantimomenti solis niti coniecturis; hoc vero nec sobriæ, nec sanæ mentis est, vel sapientię. Omnes nos saluari lauacro ablui necesse est, vt salui simus: quid tum? nemo hoc CATHOLICORVM negat: negant nonnulli Nouatores. Huic sacro baptismati, totique sacratissimæ Trinitati sagæ renunciant: hoc quoque fatemur, & ideo cunctis supplicijs dignissimas, & scelus earum atrocissimum profitemur. quid inde consequitur? Odere idcirco illas aquæ & exspuunt o-nus molestam, credo, vt aquæ viuæ cadauera: sed fors hoc propter aquæ & aeris copiam, quæ in ca-

dauera

e vide in
fra sect. 3

dauera se insinuauit. Viua corpora mergerentur: non supernarent. Verum audio hoc fieri, quia sagas aqua prodere mauult, quam celare crimen: & sic quasi præconem agit. scio creaturas omnes laudare Deum, & gloriã Dei enarrare: sed hoc non faciunt, eo modo, quo Iosue iussit Achanum dare Deo gloriam. non quo Pharisei id à cæco nato exlegebant: sed sua pulchritudine, ornatu, vtilitate, & efficacia, quam ipsis Deus tribuit, opificis & creatoris sui bonitatem, sapientiam, diuitias & potentiam hominibus annunciant. Illa vero confessio & indicatio, & vt ita dicam præconium, siue mauius accusatio: quam confingit Scribonius: sacris litteris, concilijs, Patribus, & Ecclesiasticis monumentis noua est, & inaudita: quare nec vero similis, nec credibilis, ne tuta. scilicet alia nobis media Deus non reliquit, ad explorandam veritatem. Signum est initi cum Deo fæderis: hoc scimus & credimus dicenti. Deo signum vt credamus eandem esse fæderis violati, postulas? da simile testimonium, & credemus. Das nullum? non credimus istud, qui illud confitemur. Deinde non aquæ quatenus est aqua, vt instrumento, neque vt sigillo, salutem tribuimus nostram: sed quatenus ad aquam accessit forma baptismalis. salubriter illa abluit, quando verbum accessit ad elementum: tunc enim factum est Sacramentum, quod nudum prius erat elementum. Tolle verbum: nec sacramentum, nec sigillum agnosco, tunc dicam aquæ laudem Dei & gloriam nobis annunciar per terram, per aërem, per ignem: & quæram cur non hæc aquæ sagas prodant? cur illis aër spiritum non reddidit difficiliorem, & lenta prodit præfocatione? cur non subsidit terra, &

A medias haurit, vt sic prodantur? cur nõ aër illas solo allidit, & vicissim resultu, vt pilas, terra in aërem repercutit? cur ignis illis communem se cum ceteris præbet creaturis? Equidem si odio sunt vlli elemento, igni erunt odio: nam ignem illæ præ ceteris elementis odere: & mutua solet esse antipathia ratio. Sunt & alia plura, de quibus sequenti Sectione.

B
S E C T I O II.

Excussa sententia & rationes I. C. cuiusdam Catholici.

C
I C. quem dicebam, & cuius patco +nomini, primum dictum Scribonij de Diabolo sagas sustentante reijcit, censet enim nullum hic esse factum, nullum ministerium, neque operam vllam dæmonis, sed Dei omnipotentis solius, per suos ministeriales angelos bonos, id exsequentis. Qua in re, quam minus securam sit ingressus via mox ostendetur: illud autem ab eo consultè fuit additum his verbis: licet sape holitor sit opportuna locutus, tamen multum intererit Dauusne loquatur ad hæros: ideo ne scientia vel sensuum alitudine potius, quam exercitij Christianaæque charitatis pondere hæc scripsisse videar: totum dependere me à sancta matris Ecclesie auctoritate profiteor, nihilque quod eidem in vllò aduersetur, determinate, multo minus obstinate, defendere velle.] Salutarem profecto clausulam exosculor, & hanc illi mentem gratulor, speroque futurum, vt, cum Ecclesie sententiam Canonibus priscis luculenter expressam viderit, cum rationum suarum & imbecillitatem, & communis sententia vim, atque momenta diligentius

C
a c. vlt. n.
238.

b supra n.
239.

Mmmm

perpen-